

המשרד לקליטת העליה האגף לתכנון ולמחקר

- 2 -

לאורך שלוש השנים ניהלה יחידה קטנה ובעלת מעמד בלתי ברור את המאבק על קידום עולי אתיופיה. היא חדרה לתחומי אחריות של משרדים ומוסדות אחרים. התאמצה לשנות דעות ומוסכמות והביאה לשינוי תפיסה בתחומים רבים, ובעיקר לשיפור התפיסה בקרב העדה עצמה את צרכיה והעדפותיה. בצד שיתוף פעולה רב מצד גורמים ציבוריים, מוסדיים ופרטיים, נתקלנו בגילויי אי הבנה, דעות קדומות וצרות מוחין שלעיתים הפכו לתופעות גיזעניות ממש.

אוכלוסייה שמקורה בארץ נחשלת הניכרת בצבעה, שבודדה בשלב הראשון במתקני מעבר נפרדים. ושעה החלה בתנועה אל תוך ריכוזי המגורים של הציבור הישראלי, אל שכונותיו, רחובותיו, בתי מגוריו ומוסדות החינוך של ילדיו, טבעי שתעורר חששות. גם חלוקתה של משימת הקליטה בין הציבור הרחב לא נעשתה באופן שווה. עיקר הנטל נפל בחלקן של כמה עשרות שכונות, ברמה בינונית ופחות מבינונית, ובתחום החינוך - בזרם הממלכתי דתי. יש להניח שהקשיים יתעצמו בשנים הבאות, ואיתם - סימני השאלה. מטרת דו"ח זה - להוות סיכום לתקופה, תוך המנעות מלנבא את שיקרה בעתיד ומלהציג תכניות פעולה.

אם ראשית הדרך אופיינה באופטימיות שאינה מגדירה יעד מדוייק, בהדרגה גברה הנטיה להצגת מטרה מוגדרת בפרמטרים כמותיים: התאזנות עם ממוצעי החברה הישראלית בתחומים הניתנים להגדרה כמותית: כלכלה, דיור, השכלה. וזאת בפרק זמן של דור אחד. זאת באמצעות תהליך בן כעשר שנות טיפוח ותימרוץ, אשר השגיו יקנו לו המשכיות בזכות עצמו. ההנחה היתה שהווצרות גרעין חזק יבטיח המשכיות ("הורה משכיל ידאג לחינוך ילדיו"), המבנה המשפחתי של העדה מאפשר השפעה לא רק על הדור הבא אלא אף על הסביבה העכשווית ("בן משכיל מהווה סמן לאחיו ובני משפחתם"). מכאן התקווה שגרעין מתקדם בן כמה אלפי צעירים עשוי להשפיע על רוב העדה. הקמת גרעין כזה בהקף של כ- 3000 איש נראה יעד ההולם עשר שנות טיפוח.

ברור שנדרשה התייחסות טיפוחית רב צדדית. קידום השכלתי אי אפשר לקיימו בלא בסיס חינוכי בכל שלבי ההוראה, תוך שילוב תעסוקתי הולם. השילוב החברתי חייב להעשות במקביל ובמתכונת הולמת. למותר לציין את החשש מן השמרנות המאפיינת כל חברה אנושית ואשר תהליכי ההשתנות בה קשים וכרוכים ב"זמן עיכול". עובדה המעוררת נטיה להארכת התהליכים.